

> Retouradres Postbus 40219 8004 DE Zwolle

Gemeente Ede
C. van Rijswijk
Bergstraat 4
6711 DD EDE GLD

*DOF Rijswijk
aan*

Gemeente Ede	
-- 3 JULI 2015	
Nr.	820703
Leg/Ro	
Kopie aan	
Ont. bev. d.d.	

Datum 1 juli 2015
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40219
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190014824425

Kenmerk
FF/75C/2015/0016.toek.bb.

Bijlagen
2

Geachte heer Van Rijswijk,

Naar aanleiding van uw verzoek van 15 januari 2015 en uw aanvulling van 27 mei 2015, geregistreerd onder aanvraagnummer 5190014824425, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de hazelworm en de zandhagedis.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Veluwe Poort Kazerneterreinen", gelegen in de gemeente Ede. Het project betreft de herontwikkeling van voormalige kazerneterreinen tot woon-, werk- en leefgebied. De werkzaamheden bestaan uit het verbreden van bestaande wegen, het aanleggen van nieuwe infrastructuur en de sloop van gebouwen. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de hazelworm (*Anguis fragilis*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*), voor de periode van 3 augustus 2015 tot en met 2 augustus 2020.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De hazelworm en de zandhagedis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De hazelworm is tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten¹.

¹ Besluit vrijstelling beschermde diersoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2012, 615.

De zandhagedis is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 juli 2015

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190014824425

Verbodsbepalingen

Op grond van de artikelen 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; opzettelijk te verontrusten; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit het vangen, bemachtigen of met het oog daarop op sporen van de hazelworm en de zandhagedis betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze soorten definitief aan de natuur te onttrekken en onder u te houden, maar te verplaatsen binnen hun natuurlijke leefomgeving. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Er worden door u maatregelen voorgesteld om de zorgplicht na te leven.

Afwijzing artikel 10 van de Flora- en faunawet

Er is ontheffing aangevraagd van de verbodsbepaling genoemd in artikel 10 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het opzettelijk verontrusten van de hazelworm en de zandhagedis. Opzettelijke verontrusting is bij de voorziene werkzaamheden echter niet aan de orde. Indien u handelt overeenkomstig de zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet is er geen sprake van het opzettelijk verontrusten van de beschermde soorten. Een ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 10 van de Flora- en faunawet is derhalve niet aan de orde.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de hazelworm en de zandhagedis

De hazelworm en de zandhagedis zijn in het plangebied aangetroffen. Tijdens veldonderzoek zijn de hazelworm en de zandhagedis waargenomen binnen het plangebied. Uit de aanwezige habitat kan geconcludeerd worden dat de hazelworm en de zandhagedis de locatie als overwinter-, voorplanting- en foerageergebied gebruiken. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de hazelworm en de zandhagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 14 tot en met 21 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie-, Compensatie- en Activiteitenplan reptielen' van 17 december 2014. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Vooraf zorgt u niet voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de hazelworm en de zandhagedis. Het huidige leefgebied van de hazelworm en de zandhagedis zal verloren gaan, omdat deze ingericht gaat worden met woningen, groenvoorzieningen en infrastructuur. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats blijft hierdoor niet behouden.

De hazelworm en de zandhagedis komen algemeen voor in (de omgeving van) het plangebied. Bestaand leefgebied van de hazelworm en de zandhagedis is in de directe nabijheid van het plangebied ruimschoots aanwezig. Het plangebied grenst namelijk direct aan de Veluwe, met actueel leefgebied op de Ginkelsche Heide en omliggende terreinen. De gunstige staat van instandhouding van de hazelworm en de zandhagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

Het project Veluwe Poort in Ede bestaat uit een aantal deelprojecten, die voortkomen uit het Masterplan Ede-Oost/Spoorzone, vastgesteld door de gemeenteraad in 2005. Het betreft onder andere de realisatie van een nieuw intercitystation Ede - Wageningen, een nieuwe ontsluitingsweg vanaf de rijksweg A12; de Parklaan, en de herontwikkeling van de voormalige kazerneterreinen aan de oostkant van Ede. Gemeente Ede heeft in 2007 een koopovereenkomst gesloten met Defensie en hiermee de aankoop van het totale kazerneterrein vastgelegd. Het gebied is op 1 januari 2011 aan de gemeente Ede overgedragen. Sindsdien wordt het gebied, als ook de gebouwen tijdelijk beheerd. Een aantal gebouwen is of wordt gesloopt; een groot aantal andere gebouwen wordt verhuurd. De fase van het tijdelijk beheer gaat gefaseerd over in de herontwikkeling van het projectgebied. Om verdere planontwikkeling van de kazerneterreinen mogelijk te maken, is een Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen opgesteld. Dit ontwikkelingsplan is op 30 juni 2011 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er circa 1.850 woningen worden gerealiseerd op de kazerneterreinen. In het gebied is ook een aantal (rijks)monumenten en beeldbepalende panden aanwezig, in totaal 23. Deze worden herontwikkeld voor wonen, werken en voorzieningen, zowel commercieel als maatschappelijk. Het ontwikkelingsplan is het kaderstellend document voor de verdere ontwikkeling van de kazerneterreinen. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de hazelworm en de zandhagedis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

Andere bevredigende oplossing

Het project is locatie specifiek. Het betreft de herontwikkeling van door de gemeente Ede aangekochte oude kazerneterreinen met bijbehorende opstallen tot woon-, werk- en leefgebied. De oude kazerneterreinen vormen een barrière tussen Ede en de Veluwe en zullen door herinrichting opgeheven worden, waardoor Ede weer in contact staat met de Veluwe. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de hazelworm en de zandhagedis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

1 juli 2015

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190014824425

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet.

Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voorts wijs ik u erop dat verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken jaarrond zijn beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke verblijfplaatsen is te allen tijde een ontheffing vereist.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Datum
1 juli 2015

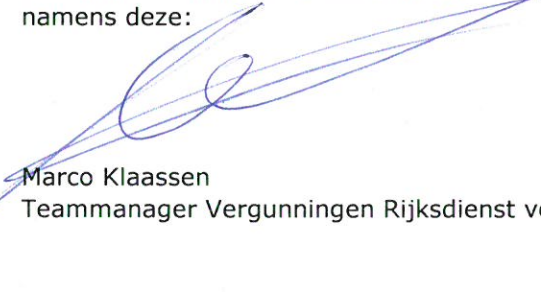
Onze referentie
Aanvraagnummer
5190014824425

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons:
088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen

Teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van heer C. van Rijswijk op 15 januari 2015, namens de Gemeente Ede en de aanvulling hierop van 27 mei 2015

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Gemeente Ede (hierna: ontheffinghouder)

Adres: Bergstraat 4

Postcode en woonplaats: 6711 DD EDE GLD

Ontheffing **5190014824425** voor het tijdvak van: 3 augustus 2015 tot en met 2 augustus 2020

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de hazelworm (*Anguis fragilis*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*).

Het project 'Veluwse Poort Kazerneterreinen' waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied Veluwse Poort en ligt aan de oostkant van Ede en wordt grofweg begrensd door de N224 aan de noordkant, de Sysselt en het Hoekelumse bos aan de oostkant, de Rijksweg A12 aan de zuidkant en de bebouwde kom van Ede aan de westkant. De kazerneterreinen bevinden zich in het noordoostelijk deel van de Veluwse Poort, grenzend aan de bebouwde kom van Ede, tussen de N224 en de spoorlijn Arnhem-Utrecht, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie-, Compensatie- en Activiteitenplan reptielen Veluwse Poort' van 17 december 2014.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevierdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

7. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven op de pagina's 14 tot en met 21 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie-, Compensatie- en Activiteitenplan reptielen Veluwe Poort' van 17 december 2014 (bijlage 2 bij dit besluit).
8. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperioden van de hazelworm en de zandhagedis. Deze lopen globaal respectievelijk van maart tot en met juni en van oktober tot en met februari. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige² op het gebied van de hazelworm en zandhagedis.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

9. U dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, aanwezige exemplaren van de soorten in de werkerreinen af te vangen en direct uit te zetten in identiek leefgebied in de directe omgeving van het plangebied. Het wegvangen kan globaal vanaf maart tot en met mei voordat de eierafzet begint. Naast het vangen via de tapijstukken, kunnen hiervoor ook methoden als vangemmers (met dagelijkse controle) en handvangsten worden ingezet. De vangst is afgerond zodra een deskundige op het gebied van de hazelworm en de zandhagedis constateert dat er geen dieren meer gevangen worden.
10. U dient vangmiddelen, zoals tapijstukken, ruim voor de afvangactie te plaatsen om de soorten aan de vangmiddelen te laten wennen.
11. U dient, voorafgaand aan het afvangen van dieren, de werkerreinen met schermen af te zetten om te voorkomen dat exemplaren van de soorten terugkeren in de werkerreinen.
12. U dient vangmiddelen, zoals valemers, tegelijkertijd met het plaatsen van het scherm neer te zetten.
13. U dient de plaatsing van de schermen en de vangwerkzaamheden te laten uitvoeren door een deskundige op het gebied van de hazelworm en de zandhagedis.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, De Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Overige voorschriften

14. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de hazelworm en de zandhagedis.
15. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
16. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
17. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
18. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 40225, 8004 DE Zwolle.

Den Haag, 1 juli 2015

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze,

Marco Klaassen
De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Om de tijdelijke negatieve effecten in de uitvoeringsfase te voorkómen wordt mitigatie voorgeschreven (§ 3.5). Om permanente negatieve effecten door de toekomstige inrichting te voorkómen wordt compensatie voorgeschreven (§ 3.6).

3.5 MITIGATIEPLAN

Om tijdelijke negatieve effecten te voorkómen worden aanwezige zandhagedissen en hazelwormen weggevangen uit de gevarenzone en vervolgens direct naar geschikt habitat in de directe omgeving van het plangebied verplaatst. De volgende maatregelen worden getroffen:

- Rond de werklocatie wordt een reptielenraster geplaatst. Dit raster is circa 50 centimeter hoog en aan de onderzijde ingegraven. Dit raster omsluit het gehele gebied waar werkzaamheden voorzien zijn binnen actueel leefgebied van beschermde reptielen.
- Natuurlijke schuilplaatsen maken het niet eenvoudig om hagedissen te vangen. Actieve dieren zullen overdag snel een verstoppaats opzoeken en daarmee de verplaatsing naar een veiliger oord mislopen. Tevens zijn niet alle dieren overdag actief (waarbij ze in hun schuilplaats verblijven) en kunnen daardoor ook gemist worden. De oplossing voor dit probleem is het maaien/verwijderen van hogere vegetaties voorafgaand aan het wegvangen en buiten de kwetsbare periode van voortplanting en zomerverblijf. Daarom vinden de maaiwerkzaamheden in de periode half oktober tot en met maart plaats.
- Op de werklocatie wordt een groot aantal kunstmatige schuilplaatsen (tapijttegels) op kansrijke locaties uitgelegd. Het controleren van de tapijttegels en wegvangen van reptielen zal door een ter zake deskundige uitgevoerd worden. Hiertoe worden de tegels met regelmaat gecontroleerd op aanwezigheid van reptielen. Naast het controleren van tapijttegels, wordt tevens op kansrijke locaties op zicht gezocht naar zandhagedis. Het wegvangen vindt zoveel mogelijk plaats in het voorjaar, voordat de ei-afzet plaatsvindt.
- Gevangen reptielen worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het raster in de directe omgeving van het plangebied. Het bepalen van de exacte uitzetplaatsen wordt gedaan door een deskundige, in samenspraak met de opdrachtgever. Tevens wordt ingezet op verbetering van de kwaliteit van het aangrenzende gebied, opdat aanwezige reptielen de mogelijkheid hebben zelf naar het geschikt gemaakte gebied weg te lopen (zie ook het compensatieplan in § 3.6)
- Het vrijgeven van het werkterrein (soortenvrij verklaren) wordt gedaan door een deskundige op het moment dat zeker is dat het gros van de aanwezige exemplaren is weggevangen (op basis van de afname van het aantal vangsten).
- Het raster blijft gehandhaafd tot aan het einde van de werkzaamheden, of tot het moment waarop het terrein binnen het raster onaantrekkelijk is voor reptielen.

Het wegvangen van aanwezige dieren en vervolgens direct uitzetten, zonder ze onttrekken aan het gebied, wordt niet als overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet gezien. Het aanvragen van een ontheffing voor de tijdelijke negatieve effecten in de uitvoeringsfase is dan ook niet noodzakelijk, mits de werkzaamheden volgens bovenstaande voorschriften worden uitgevoerd. Op deze wijze blijft de functionaliteit van het leefgebied

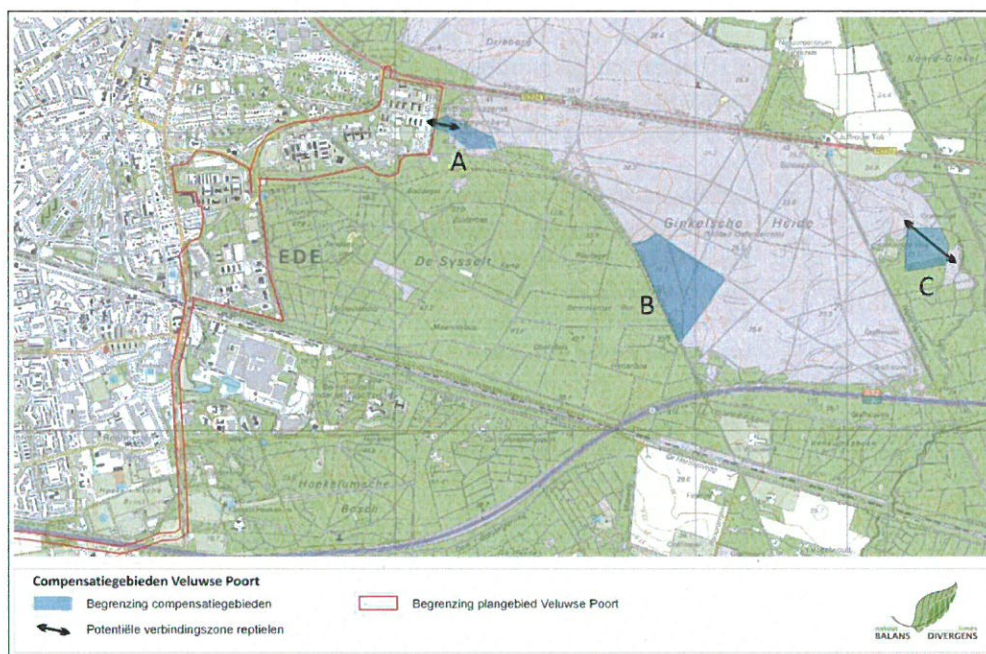
gewaarborgd en worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van beide soorten voorkómen.

3.6 COMPENSATIEPLAN

Om permanente negatieve effecten door de toekomstige inrichting te voorkómen wordt compensatie toegepast. De te treffen compensatie wordt in het vervolg van deze paragraaf in detail beschreven. Door de compensatie op deze wijze uit te voeren blijft de functionaliteit van het leefgebied gewaarborgd en worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van beide soorten voorkómen.

3.6.1 Compensatiegebieden

Voor de compensatie van het leefgebied van zandhagedis en hazelworm zijn twee gebieden op en rond de Ginkelsche Heide voorhanden. Figuur 6 geeft de ligging van deze gebieden weer. Gebied Langenberg (A) en schapenweide (C) zijn aangewezen voor de betreffende compensatie. Gebied B (Ginkelsche Heide zuidwest) is van belang voor stikstofcompensatie in het kader van de Natuurbeschermingswet. Deze compensatie wordt zodoende niet meegenomen in de berekeningen in voorliggend compensatieplan. Het is echter wel goed te vermelden dat deze compensatie op dusdanige wijze is uitgevoerd dat het reptielenhabitat ook in gebied B is geoptimaliseerd.

Figuur 6. Ligging compensatiegebieden en potentiële verbingszones Veluwe Poort. Gebieden Langenberg (A) en schapenweide (C) zijn aangewezen voor compensatie van leefgebied van zandhagedis en hazelworm. Gebied B (Ginkelsche Heide zuidwest) is van belang voor stikstofcompensatie in het kader van de Natuurbeschermingswet en valt daarmee buiten de scope van voorliggend compensatieplan.

Compensatiegebied Langenberg (A)

Compensatiegebied Langenberg grenst direct aan de stormbaan van de Simon Stevinkazerne en daarmee ook aan het actuele leefgebied van de reptielen op deze kazerne. Dit compensatiegebied bestaat uit een reliëfrijk heideterrein met veel variatie in structuur en hoogte van de vegetatie. In het gebied is relatief veel open zand aanwezig, in de vorm van zandpaden en open plekken op de heide. Deels is de oorspronkelijke heide dichtgegroeid met bosopslag. Het noordwestelijk deel van het compensatiegebied bestaat uit een reliëfrijk, eentonig dennenbos, waar de grootste kansen liggen voor compensatie en aanleg van een verbindingzone. Tevens kan ingezet worden op het tegengaan van de toenemende verbossing. Foto's 1-4 geven een impressie van compensatiegebied Langenberg.

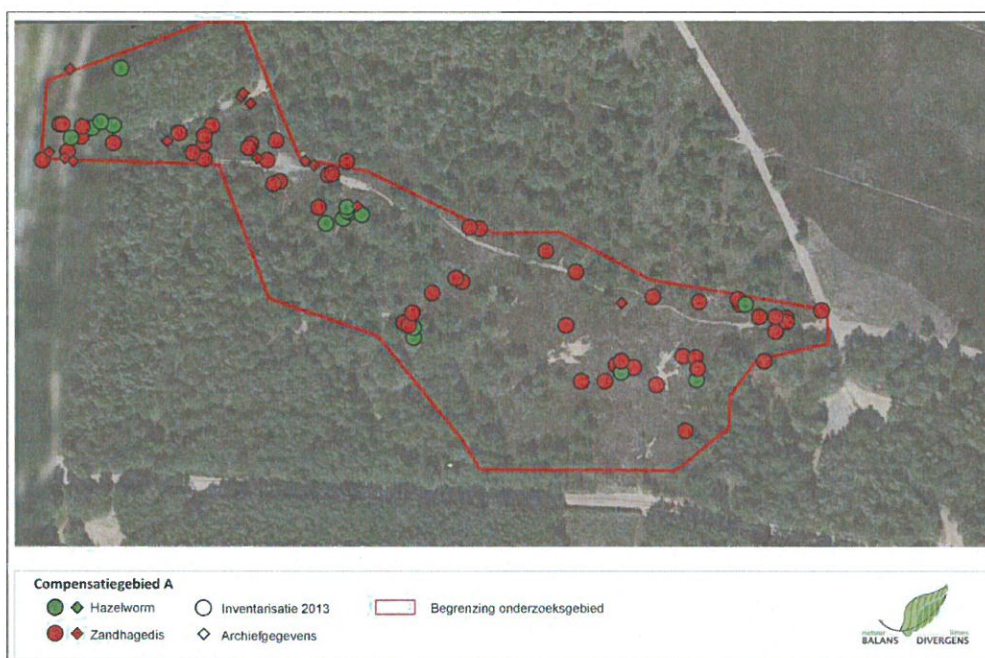
Foto's 1-4. Impressie compensatiegebied Langenberg (A): gevarieerd heideterrein met open zand (boven en linksonder) en aangrenzend dennenbos (rechtsonder).

In 2013 heeft onderzoek plaatsgevonden naar het voorkomen van beschermde reptielen in de compensatiegebieden, met specifieke aandacht voor zandhagedis en hazelworm (Van de Koppel, 2013). Figuur 7 geeft de verspreiding van zandhagedis en hazelworm in het compensatiegebied weer. Tevens zijn dichtheden van beide soorten bepaald, die kunnen dienen als nulmeting voor monitoring van de resultaten van de compensatie:

- Hazelworm: 10,5 individuen per 100 tapijttegels.
- Zandhagedis: 14,4 individuen per kilometer monitoringroute.

Voor details van de inventarisatie wordt verwezen naar Van de Koppel (2013).

Figuur 7. Verspreiding zandhagedis en hazelworm compensatiegebied Langenberg (A).

Compensatiegebied schapenweide (C)

Compensatiegebied schapenweide ligt aan de oostgrens van de Ginkelsche Heide en bevat momenteel geen leefgebied van reptielen. Het kan een belangrijke verbinding vormen tussen de Ginkelsche Heide en de heideterreinen in het Renkums beekdal ten oosten van de Ginkelsche Heide (zie figuur 6). Het compensatiegebied kent momenteel echter een agrarisch gebruik als schapenweide en bestaat uit een dichte grasmatten. De zuidelijke rand van het gebied bestaat uit zeer dicht, gelijkjarig dennenbos. De oostelijke rand van het gebied bestaat uit deels omgewoeld grasland met enkele zandige plekken en dennenopslag. Foto's 9-10 geven een impressie van compensatiegebied schapenweide.

Foto's 9-10. Impressie compensatiegebied schapenweide (C) met aangrenzend dicht dennenbos (links) en omgewoeld grasland met enkele zandige plekken aan de oostelijke rand (rechts).

3.6.2 Strategie

De compensatie van leefgebied van zandhagedis en hazelworm zet nadrukkelijk in op ontwikkeling en herstel van de metapopulatiestructuur op de gehele Ginkelsche Heide. Daarom is gekozen voor drie verschillende compensatiegebieden, verspreid over het gehele heidegebied (figuur 6), waarvan er twee (Langenberg (A) en schapenweide (C)) vallen binnen de compensatie in het kader van de Flora- en faunawet. De compensatie bestaat deels uit kwaliteitsverbetering van bestaand leefgebied (Langenberg) en deels uit de realisatie van nieuw leefgebied (schapenweide en een deel van Langenberg) inclusief de aanleg van verbindingzones.

Bestaand leefgebied van zandhagedis en hazelworm is in de directe nabijheid van het plangebied ruimschoots aanwezig. Het plangebied grenst namelijk direct aan de Veluwe, met actueel leefgebied op de Ginkelsche Heide en omliggende terreinen. Realisatie van nieuw leefgebied heeft tot doel om zandhagedissen en hazelwormen geschikt nieuw leefgebied te geven en direct ook verbindingzones te realiseren, grenzend aan bestaand leefgebied en zo in te zetten op de metapopulatiestructuur. Hiervoor bieden compensatiegebieden Langenberg (verbinding uitlopers stormbaan – Ginkelsche Heide) en de schapenweide (verbinding Ginkelsche Heide – Renkums beekdal) zeer goede kansen (figuur 6). Zowel de (uitlopers van de) stormbaan (Brouwer 2012) als het Renkums beekdal (Sanders *et al.* 2006) vormen actueel leefgebied van zandhagedis en hazelworm. Via de te realiseren verbindingzones ontstaan robuuste verbindingen voor hagedissen naar de Ginkelsche Heide.

In totaal zal een verlies van circa 2,0 hectare actueel leefgebied gecompenseerd moeten worden. De gemeente Ede zet met een totaal van 4,75 hectare in op een ruime overcompensatie. Concrete maatregelen binnen bovengenoemde strategie worden in de volgende paragraaf uitgewerkt.

3.6.3 Concrete maatregelen

In deze paragraaf wordt per compensatiegebied uitgewerkt welke concrete maatregelen op welke locaties getroffen dienen te worden in het kader van de compensatie van leefgebied van zandhagedis en hazelworm. Van belang is dat de omvorming gereed is voor aanvang van de werkzaamheden in het actuele leefgebied van zandhagedis en hazelworm.

Compensatiegebied Langenberg (A)

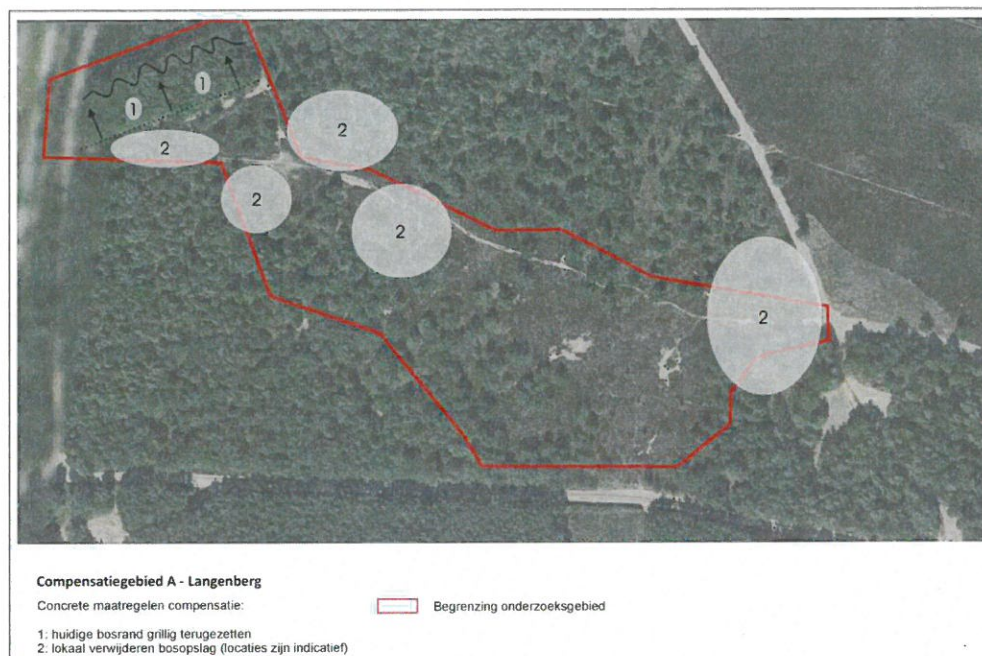
Doelen:

- *kwaliteitsverbetering bestaand leefgebied*
- *realisatie nieuw leefgebied*
- *realisatie verbindingzone uitlopers stormbaan – Ginkelsche Heide*

Het eentonige dennenbos in het noordwestelijk deel van het compensatiegebied wordt deels (circa 0,25 hectare) gekapt (zie figuur 8) waarbij ingezet wordt op:

- Het terugzetten van de bosrand naar het noorden en verwijdering van de dichte grasmat om een groot deel van het eentonige bos om te zetten naar gevarieerde en structuurrijke heide. Hiermee wordt nieuw leefgebied ontwikkeld en ontstaat een verbindingzone van de uitlopers van de stormbaan naar de Ginkelsche Heide. Deze verbindingzone wordt minimaal 40 meter breed, waarmee een voldoende grote onbeschaduwde oppervlak ontstaat. Aangezien het betreffende bosperceel reliëfrijk is en in de huidige bosranden en langs paden reeds heide aanwezig is, biedt dit deel van het compensatiegebied goede kansen voor ontwikkeling van nieuw leefgebied.
- Inkepingen maken in de nieuwe bosrand (bosrand grillig terugzetten) ter verbetering en uitbreiding van het oppervlakte geschikte bosranden met mantel-zoom-vegetaties. Met name voor hazelworm vormen dergelijke bosranden met een zuidelijke expositie zeer geschikt habitat.

Daarnaast wordt lokaal bosopslag verwijderd op de overige delen van het compensatiegebied om de toenemende verbossing tegen te gaan. In figuur 8 zijn indicatief enkele locaties weergegeven waar de meeste winst behaald kan worden met deze maatregel. Zo is in het meest oostelijke deel van het gebied het voormalige heideterrein nagenoeg geheel dichtgegroeid met bos, waarmee de verbinding naar de Ginkelsche Heide beperkt is. Door hier lokaal de bosopslag van het heideterrein te verwijderen wordt de verbindingzone veel breder aangezet en ontstaat een groter oppervlak onbeschaduwde terrein. In totaal wordt het verwijderen van bosopslag ingezet op circa 0,5 hectare, verspreid over de in figuur 8 weergegeven locaties. Daarmee is het totale compensatieoppervlak in compensatiegebied Langenberg circa 0,75 hectare.

Figuur 8. Concrete maatregelen compensatie in compensatiegebied Langenberg (A).

Compensatiegebied schapenweide (C)

Doelen:

- realisatie nieuw leefgebied
- realisatie verbingszone Renkums beekdal – Ginkelsche Heide

De schapenweide met dichte grasmat wordt omgevormd tot bloemrijk, schraal grasland met lokaal enige heide. Daarvoor wordt een deel van de bouwvoor tot de A0-horizont afgezet en frequent maaibeheer ingevoerd ten behoeve van verschraving van het perceel. Hiermee wordt een groot oppervlak (circa 4,0 ha) geschikt leefgebied, met name foerageergebied, voor reptielen gecreëerd. De naastgelegen oostelijke rand van het gebied bevat reeds enkele zandige plekken, afgewisseld met schraal grasland, waarmee ook volop potentiële eiafzetplekken bij de schapenweide voorhanden zijn.

De huidige verbinding van het Renkums beekdal naar de schapenweide is circa 50 meter breed. Met de voorgestelde omvorming van de schapenweide ontstaat zodoende een brede, onbeschaduwde zone met geschikt reptielenhabitat die als verbinding tussen het Renkums beekdal en de Ginkelsche Heide kan fungeren. Het vervolgbeheer (begrazing) kan aansluiten bij het huidige beheer van de Ginkelsche Heide door inzet van de aanwezige schaapskudde. Om te voorkomen dat het nieuwe leefgebied te eentonig wordt, wordt geadviseerd om de begrazing gefaseerd plaats te laten vinden, waarbij per jaar 50-60% van het gebied begraasd wordt.

3.6.4 Monitoring

Monitoring wordt vaak als voorwaarde voor ontheffingsverlening gesteld als maatregelen genomen worden die betrekking hebben op het inrichten van nieuw leefgebied en het

verplaatsen van reptielen naar leefgebied van bestaande populaties. De monitoring heeft ten doel om vast te stellen of de getroffen maatregelen effect hebben. Daarbij wordt tevens informatie ingewonnen over de snelheid waarmee maatregelen effect hebben.

Het monitoren zal plaatsvinden door zandhagedissen systematisch te tellen op vaste trajecten gedurende een periode van vijf jaar. Daarbij is het van belang dat elke monitoringronde plaatsvindt met dezelfde inspanning, op dezelfde werkwijze en in dezelfde tijdsduur. Voor de monitoring van hazelworm wordt gebruik gemaakt van tapijttegels die elk monitoringjaar op dezelfde locaties en in dezelfde aantallen uitgelegd worden. Alle monitoringrondes vinden plaats onder goede weersomstandigheden (12-20 °C, zonnig tot half bewolkt, weinig wind) in een periode met goede trefkans (m.n. voorjaar en september). De inventarisatie van 2013 (zie § 3.6.1 en Van de Koppel, 2013) vormt de nulmeting voor de monitoring.

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Gegevens

Aanvraagnummer FF/75C/2015/0016
Project Veluwe Poort Kazerneterreinen
Ontheffingsperiode 3 augustus 2015 tot en met 2 augustus 2020
Naam Gemeente Ede
Adres heer C. Van Rijswijk
Bergstraat 4
Woonplaats 6711 DD EDE GLD

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden

Telefoonnummer (vast)

Telefoonnummer (mobiel)

Locatie(s) werkzaamheden

.....

.....

.....

Datum start werkzaamheden

Overzicht planning werkzaamheden

.....

.....

.....

.....

.....

***Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is
te worden ingediend bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland!***

Retouradres

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Fax: 070-3786139
Email : ffwet@rvo.nl

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Postbus 40219
8004 DE ZWOLLE

uw kenmerk	uw brief van	zaaknummer	behandeld door	telefoonnummer	e-mail
519001482445	1-7-2015	820703	Carlo van Rijswijk	14 0318	info@ede.nl
onderwerp				bijlage(n)	Ede,
Toekenning ontheffing Ruimtelijke ingrepen m.b.t. project Veluwese Poort - Kazerneterreinen Ede.					8 juli 2015

Geachte heer/mevrouw,

Op 3-7-2015 heb ik uw brief ontvangen. Deze is geregistreerd onder nummer 820703 bij de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling.

Uw brief heb ik voor kennisgeving aangenomen.
Op dit moment is er geen aanleiding om hierop inhoudelijk te reageren.

Met vriendelijke groet,

Mark Koning,
afdelingsmanager Ruimtelijke Ontwikkeling

Deze ontvangstbevestiging is automatisch door het systeem aangemaakt en is daarom niet ondertekend.

